

Boardletter

Gemeente Overbetuwe
Boekjaar 2024

Aan de gemeenteraad van de
gemeente Overbetuwe
Postbus 11
6660 AA Elst

ONDERWERP
Boardletter 2024

DATUM
8 november 2024

KENMERK
2411-02862

Geachte raadsleden,

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole van boekjaar 2024 van de gemeente Overbetuwe rapporteren wij u onze bevindingen uit de interim-controle.

In deze boardletter rapporteren wij de bevindingen naar aanleiding van onze controle, de belangrijkste risico's, ons beeld van de interne beheersing, relevante ontwikkelingen in wet- en regelgeving en indien van toepassing andere veranderingen die voor u relevant kunnen zijn.

De bevindingen komen voort uit onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole en zijn opgenomen voor zover wij het van belang achten om deze met u te communiceren. De bevindingen en aanbevelingen dienen te worden gelezen als constructieve aanwijzingen voor het college als onderdeel van een continue proces van het veranderen en verbeteren van de beheersing van de organisatie.

Deze boardletter is door ons opgesteld voor uw informatie en mag niet zonder onze uitdrukkelijke toestemming geheel of gedeeltelijk aan derden ter beschikking worden gesteld. Wij danken u en uw medewerkers voor de samenwerking en zijn graag bereid tot het verstrekken van nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. W.W.L.A. Wentink RA

Management samenvatting

Management samenvatting

In dit overzicht is een samenvatting van de belangrijkste punten naar aanleiding van onze werkzaamheden opgenomen.

Management samenvatting

Onderwerp	Toelichting
Timing van de werkzaamheden	Deze boardletter bevat onze bevindingen die zijn gebaseerd op onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole voor het jaar eindigend op 31 december 2024.
Algemeen beeld interne beheersing	In het jaar 2024 heeft de gemeente Overbetuwe, net als veel andere gemeenten, te maken met uitdagingen op maatschappelijk en financieel gebied. Als de druk op de financiën toenemen is het noodzakelijk scherp aan de wind te zeilen. Een goed functionerende planning en controlcyclus is daarbij essentieel. Een adequate interne beheersing zorgt ervoor dat in die planning en control cyclus juist en tijdig wordt gerapporteerd. Zo kan het college tijdig de juiste beslissingen nemen en bijstellingen doorvoeren. Daarnaast is de gemeente met ingang van boekjaar 2024 overgestapt naar een nieuwe financiële applicatie. Dit heeft veel inzet gevraagd van de organisatie. We zien dat voor het sociaal domein (een majeure financiële stroom) belangrijke verbeterlagen gemaakt zijn, zoals het opnemen van procesbeschrijvingen in een standaard format (Engage) en het duidelijk beschrijven van de interne beheersingsmaatregelen. Hierdoor zijn 2 van de 6 eerder gerapporteerde bevindingen afgewikkeld. Ten aanzien van het proces inkopen zijn ook verbeterlagen gemaakt t.a.v. prestatielevering en het opzetten van een verplichtingenadministratie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de functionaliteiten van de nieuwe financiële applicatie. Voor deze beide onderdelen is het van belang dat de gebruikers op een eenduidige en consequente wijze gebruik maken van de opgezette structuur. Hiervoor is draagvlak in de organisatie een belangrijke factor.
IT-omgeving	In het kader van onze jaarrekeningcontrole hebben we de interne beheersing rondom IT-omgeving van de gemeente Overbetuwe onderzocht. Wij hebben in dat kader het netwerk en de volgende applicaties bekeken: iFinanciën, CiVision Samenlevingszaken, xxInc (de belastingapplicatie) en Youforce. Wij hebben daarbij geconstateerd dat het netwerk voldoende waarborgen bevat, maar dat voor alle applicaties nog verbeteringen mogelijk c.q. noodzakelijk zijn op de onderdelen autorisatie en wijzigingsbeheer. Uit de derdenverklaring bij de financiële applicatie over 2023 blijken diverse tekortkomingen. Deze hebben, indien de rapportage voor 2024 deze ook vermeldt, ook gevolgen voor de jaarrekeningcontrole en dan specifiek op de betrouwbaarheid van het standaardlijstwerk. Daarnaast maken de bevindingen uit de derdenverklaring de gemeente Overbetuwe ook kwetsbaar op het gebied van dataveiligheid. Wij adviseren het college prioriteit te geven aan het versterken van de interne beheersing rondom de IT omgeving. Zowel met betrekking tot genoemde bevindingen met betrekking tot autorisatie en wijzigingsbeheer alsook met betrekking tot diensten van derden.

Management samenvatting

Onderwerp	Toelichting
IT-omgeving vervolg	Als gevolg van de migratie naar de nieuwe financiële applicatie zullen wij werkzaamheden moeten verrichten om de nauwkeurigheid van de overgezette gegevens zoals crediteurenstamgegevens en de beginbalans, hierover zijn wij reeds in overleg met de betrokken medewerkers. Tot slot hebben wij een cybersecuritycheck uitgevoerd. Hiervoor scoort de gemeente Overbetuwe op de onderdelen Response en Protect hoger dan de gestelde best practice, terwijl op de onderdelen Detect en Recovery nog ruimte is voor verbetering.
Rechtmatigheids-verantwoording	Recent is er landelijk onderzoek verschenen met de bevindingen en aanbevelingen op basis van de gemeentelijke rechtmatigheidsverantwoordingen. De commissie BBV heeft aangegeven te evalueren en ze verwacht dat er nog aanpassingen in de voorgeschreven tekst van de rechtmatigheidsverantwoording zullen volgen. Wij hebben het college geadviseerd de uitingen van de commissie BBV te volgen en de verantwoording op punten aan te passen.
Vorbereidingen jaarrekeningcontrole 2024	We hebben goede afspraken gemaakt over de planning van de jaarrekeningcontrole 2024. Op voorhand identificeren we een aantal onderwerpen met verhoogde aandacht in onze controle. Dit betreffen met name • Waardering van uw grondexploitatie; • Rechtmatigheidsverantwoording; • Prestatielevering inkopen; • Handmatige betalingen; • Risico dat het management van de gemeente de procesafspraken doorbreekt.
Actuele ontwikkelingen	Vanuit het oogpunt van onze natuurlijke adviesfunctie in deze boardletter hebben we een bijlage opgenomen met actuele ontwikkelingen. Wij vragen u hiervan kennis te nemen en hier indien noodzakelijk rekening mee te houden bij het opstellen van de jaarrekening 2024.
Onderlinge samenwerking	Afgelopen voorjaar heeft het proces van de jaarrekeningcontrole onder druk gestaan. We hebben met de gemeente Overbetuwe duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de controle van de processen / interne beheersing en de jaarrekeningcontrole 2024. Doordat deze afspraken van beide zijde zijn nagekomen heeft dit geresulteerd in een prettige en efficiënte samenwerking tijdens de interim-controle.

Kwaliteit interne beheersing

Inleiding

Overall conclusie en kernboodschappen

Kwaliteit van de interne beheersing

Deze boardletter bevat onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing (inclusief de IT-omgeving), die zijn gebaseerd op onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole 2024. Deze werkzaamheden zijn dan ook niet gericht op het geven van een oordeel over de interne beheersing van uw organisatie als geheel.

Een goede interne beheersing maakt dat de risico's voor de organisatie beter beheersbaar zijn en de jaarrekeningcontrole effectiever en efficiënter kan plaatsvinden. Vanuit onze natuurlijke adviesfunctie willen wij bijdragen aan de verbetering van uw bedrijfsvoering, onder andere door het analyseren van de IT-omgeving en de bedrijfsprocessen. Voorgaande jaren hebben wij onze bevindingen eveneens met u gedeeld. In deze boardletter geven wij u een update van onze bevindingen.

Onze risicoanalyse richt zich op een betrouwbare totstandkoming van de jaarrekening. Dit betekent dat wij niet alle risico's die voor u als gemeente relevant zijn in onze controle meenemen. De risicoanalyse is een continue proces en stellen wij gedurende de controle indien nodig bij. De belangrijkste bij uw gemeente onderkende risico's / kernpunten in de controle zijn:

- Waardering van uw grondexploitatie;
- Voorwaardencriterium als onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording en dan specifiek de voorwaarden omtrent aanbestedingen;
- Prestatielevering inkopen;
- Handmatige betalingen;
- Risico dat het management van de gemeente de procesafspraken doorbreekt, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Dit risico ziet bij uw gemeente met name toe op de schattingsposten in de grondexploitatie en onderhoudsvoorzieningen.

In ons verslag van bevindingen rapporteren wij naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole over bovenstaande punten.

We hebben geen significante tekortkomingen in uw AO/IC geconstateerd. Er zijn drie bevindingen afgerond en er is sprake van één nieuwe bevinding. Met ingang van boekjaar 2024 is de gemeente Overbetuwe overgestapt naar een nieuwe financiële applicatie. Dit heeft veel inzet gevraagd van de betrokken medewerkers. In lijn met voorgaande jaren constateren we dat de organisatie aandacht heeft voor het verbeteren van de inrichting van de interne beheersing. We zien dat afgelopen periode weer belangrijke stappen zijn gezet. Dit is vooral zichtbaar binnen het sociaal domein, binnen deze afdeling is geïnvesteerd in drie kwaliteitsmedewerkers die vanuit een duidelijke visie samenwerken. Daarnaast zien we ook dat voor het proces inkopen duidelijke verbeteringen zijn ingezet, zoals bijvoorbeeld de implementatie van de verplichtingenadministratie en de blijvende aandacht voor (de onderbouwing van de controle op) prestatielevering. Voor deze beide onderdelen is het van belang dat alle gebruikers op een eenduidige en consequente wijze gebruik maken van de opgezette structuur, met name hieraan valt nog aan waarde te winnen.

Kwaliteit van de interne beheersing

In eerdere rapportages hebben wij benoemd dat de interne beheersingsmaatregelen, met name in het sociaal domein, onvoldoende zichtbaar was. We zien dat op dit onderdeel de gemeente een duidelijke verbetering heeft gemaakt. Door de inzet van drie kwaliteitsmedewerkers zijn onder andere de processen rondom indicatie en herindicatie geprofessionaliseerd. Zo zijn de processen duidelijk (op basis van 6-w's) beschreven en is de interne beheersing versterkt door het implementeren van het 4-ogen principe.

Vastlegging van procesbeschrijvingen heeft in 2022 plaatsgevonden op basis van een vast format waarin beschrijving van de 6W's (wie, wat, waarom, wanneer, met welke informatie en wat wordt vastgelegd) wordt afgedwongen. Inmiddels heeft de organisatie gekozen voor vastlegging van de processen (incl. 6W's) in een aparte applicatie (Engage). Wij zien dit als een positieve ontwikkeling. Een belangrijke randvoorwaarde hiervoor is dat de beschrijvingen voor alle relevante processen op basis van hetzelfde format worden vastgelegd en periodiek worden herzien. De implementatie van het nieuwe financiële pakket heeft tevens impact op de processen. Het is van belang dat deze procesbeschrijvingen opnieuw worden geëvalueerd op basis van de huidige situatie. Hiervoor is vanuit de periodieke management rapportage van concern control tevens om aandacht gevraagd. Een adequate beschrijving en toereikende inrichting en werking van de interne beheersing vormt de basis om voor de verbijzonderde interne controle en door ons als accountant over te gaan van een gegevensgerichte naar een organisatiegerichte controlestrategie. Hiermee wordt een belangrijke randvoorwaarde gerealiseerd om te kunnen steunen op de maatregelen van interne beheersing waardoor minder gegevensgerichte detailcontroles hoeven te worden uitgevoerd.

Met ingang van 2024 is de gemeente Overbetuwe overgestapt naar een nieuw financieel pakket; iFinanciën. Wij hebben gemerkt dat dit veel heeft gevraagd van de betrokken medewerkers en dat het nieuwe pakket ook leidt tot aandachtspunten, zoals bijvoorbeeld het aan laten sluiten van de beginbalans 2024 met de jaarstukken 2023. Verder blijken uit de derdenverklaring bij de applicatie over 2023 diverse tekortkomingen. Deze hebben ook gevolgen voor de jaarrekeningcontrole en dan specifiek op de betrouwbaarheid van het standaardlijstwerk. Met de implementatie van het nieuwe financiële pakket zijn evenwel ook belangrijke verbeteringen gemaakt, zoals bijvoorbeeld de verplichtingenadministratie. Wij constateren echter ook dat deze nieuwe functionaliteit nog niet naar wens wordt gebruikt. Hiervoor zijn in september extra informatiemomenten gehouden om eerder gemaakte afspraken opnieuw onder de aandacht te brengen. Naar aanleiding daarvan is door de organisatie een verbetering waargenomen. Wij willen graag alsnog benadrukken dat dergelijke plannen alleen gerealiseerd kunnen worden als er voldoende draagvlak is binnen de organisatie.

Kwaliteit van de interne beheersing

Tot en met boekjaar 2022 vormde de accountant een oordeel over de rechtmatigheid en bracht hierover verslag uit in de controleverklaring en het accountantsverslag. Met ingang van boekjaar 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel geworden van de jaarrekening en heeft het college van burgemeester & wethouders verantwoording afgelegd over de rechtmatigheid. Het totaal aan rechtmatigheidsbevindingen in 2023 bleef ruim onder de vastgestelde verantwoordingsgrens, geconstateerde bevindingen hadden betrekking op begrotingsoverschrijdingen en het niet voldoen aan EU-aanbestedingsregels. Wij hebben als onderdeel van onze controle een getrouwheidsoordeel afgegeven over de jaarrekening als geheel, hiervan maakte de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel van uit. Wij hebben hierin geen afwijkingen geconstateerd van de door het college geconstateerde afwijkingen.

Recent is er landelijk onderzoek verschenen met de bevindingen en aanbevelingen op basis van de gemeentelijke rechtmatigheidsverantwoordingen. De belangrijkste bevinding, is het netto wegen van de rechtmatigheidsbevindingen. Hiermee wordt bedoeld dat de begrotingsonrechtmatigheden, die als acceptabel worden beschouwd (omdat ze vallen binnen het door de raad vooraf gestelde beleid) als rechtmatig worden geclassificeerd. In de kadernota rechtmatigheid is echter, in tegenstelling tot voorgaande jaren opgenomen dat deze onrechtmatig blijven en als zodanig 'meewegen' in de rechtmatigheidsconclusie, alleen dat voor de toelichting op deze onrechtmatigheden korthedshalve verwezen kan worden naar het vastgestelde beleid en de toelichting op de rekening van baten en lasten. Gezien het feit dat bovenstaand bij een groot deel van de gemeenten niet op een juiste wijze is verantwoord laat blijken dat de wet- en regelgeving op dit vlak vraagt om verduidelijking. Recent heeft de commissie BBV de kadernota Rechtmatigheid 2024 uitgebracht, hieruit blijken een aantal belangrijke wijzigingen ten opzichte van 2023. Deze hebben wij opgenomen in de bijlage. Wij hebben het college geadviseerd de uitingen van de commissie BBV te volgen en de verantwoording in de jaarstukken 2024 aan te passen.

Kwaliteit van de interne beheersing

We hebben per bevinding de prioriteit geclassificeerd in 'Laag', 'Midden' en 'Hoog'. Hierbij is zowel gekeken naar de impact op de gemeente Overbetuwe mocht het benoemde risico zich voordoen als de gevolgen voor onze jaarrekeningcontrole.

Voorgaande jaren hebben wij tijdens onze besprekingen met u diverse aanbevelingen benoemd ter verdere optimalisering van de bestaande administratieve organisatie en interne beheersing. In deze boardletter geven wij u een schriftelijke update van onze bevindingen.

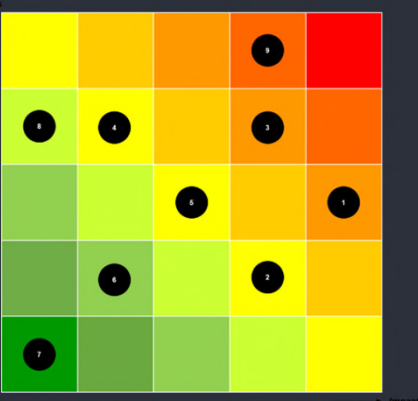
#	Proces	Bevinding	Status 2024	Status 2023	Prioriteit
2023.01	Inkopen	Prestatielevering			Gemiddeld
2021.02	Inkopen	Verplichtingenadministratie			Gemiddeld
2024.01	Inkopen	Verplichtingenadministratie		n.v.t.	Gemiddeld
2021.03	Inkopen	Betaalbevoegdheden ABN AMRO (N.B. Risico is gemaximeerd tot EUR 1.500 per transactie)			Gemiddeld
2021.04	Sociaal domein	Functiescheiding indicatiestelling			Gemiddeld
2021.05	Sociaal domein	Matching in applicatie sociaal domein			Hoog
2020.04	Sociaal domein	Zichtbaarheid interne controles			Hoog

Onderdeel	Proces	Bevinding	Authenticatie	Autorisatie	Wijzigingsbeheer
IT	Netwerk	Geen	Voldoende	Voldoende	NVT
IT	iFinanciën	Er is sprake van één gebruiker met hoge rechten welke tevens een rol heeft in het proces voor de jaarrekening. Wij kunnen niet steunen op uw proces omtrent het gestructureerd doorvoeren van softwarewijzigingen.	Voldoende	Verbetering nodig	Adviespunt
IT	xxlInc Belastingen	Er is sprake van gebruikers met hoge rechten welke tevens een rol hebben in het proces voor de jaarrekening. Wij kunnen niet steunen op uw proces omtrent het gestructureerd doorvoeren van softwarewijzigingen.	Voldoende	Adviespunt	Adviespunt
IT	YouForce	Er is sprake van gebruikers met hoge rechten welke tevens een rol hebben in het proces voor de jaarrekening. Wij kunnen niet steunen op uw proces omtrent het gestructureerd doorvoeren van softwarewijzigingen.	Voldoende	Verbetering nodig	Adviespunt
IT	Civision Samenlevingszaken	Er is sprake van gebruikers met hoge rechten welke tevens een rol hebben in het proces voor de jaarrekening. Wij kunnen niet steunen op uw proces omtrent het gestructureerd doorvoeren van softwarewijzigingen.	Voldoende	Verbetering nodig	Adviespunt

In het overzicht hiernaast zijn de bevindingen met de ingeschatte prioriteit opgenomen. Een gedetailleerde beschrijving van de detailbevindingen is opgenomen in bijlage. De kleur van de het symbool geeft de status van de constatering aan.

- opgelost
- actie ondernomen, maar nog niet afgerond
- geen actie ondernomen
- nieuwe bevinding
- gemeente heeft besloten bevinding niet op te volgen

Beheersing fraude- en corruptierisico's

Fraude- en corruptierisico's

Frauderisicoanalyse

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude (waaronder corruptie) berust bij het college van burgemeester en wethouders. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Wij constateren dat er binnen de gemeente Overbetuwe aandacht is voor frauderisico's. Dat blijkt onder meer uit het feit dat deze in het intern controleplan worden geïdentificeerd. De gemeente beschikt echter nog niet over een geformaliseerde frauderisicoanalyse. In een eerder stadium heeft u aangegeven dat het voornemen bestaat om een dergelijke analyse op te stellen. Door gebrek aan capaciteit is hier echter nog geen opvolging aan gegeven. Wij hebben het college geadviseerd om hier prioriteit aan te geven.

Voor het opstellen van een frauderisicoanalyse kan gebruik worden gemaakt van een template. Hierin kan voor processen waar materiële opbrengsten-/kostenstromen mee zijn gemoeid, inzichtelijk worden gemaakt:

- ☐ welke frauderisico's de gemeente onderkent;
- ☐ wat de geschatte kans en impact van deze frauderisico's is;
- ☐ wat de risicospons van de gemeente is, idealiter afgestemd op de risicobereidheid van de gemeente zoals vastgelegd in frauderisicobeleid;
- ☐ welke interne beheersmaatregelen reeds getroffen zijn om onderkende frauderisico's te mitigeren;
- ☐ welke eventuele restrisico's/leemtes in de interne beheersing resteren en hoe de gemeente deze ondervangt (bijvoorbeeld via de verbijzonderde interne controle).

De kans- en impactweging van frauderisico's kan via een risicomatrix weergegeven worden om op basis daarvan prioriteiten te stellen in de wijze waarop met risico's wordt omgegaan. Een voorbeeld van hoe een risicomatrix eruit kan zien is hiernaast opgenomen. Daarnaast raden wij aan om de analyse uit te breiden met een 'response plan' waarin is weergegeven hoe gehandeld dient te worden bij de constatering van een (vermoeden van) fraude.

Fraude- en corruptierisico's

Naleving M&O-beleid

Voor de duidelijkheid benoemen we graag dat er een relatie is tussen fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O). M&O is namelijk een vorm van fraude waarbij de nadruk ligt op handelingen van derden in relatie tot het verkrijgen van overheidsbijdragen dan wel het betalen van heffingen. De naleving van het M&O-beleid weegt niet meer mee in het oordeel van de rechtmatigheidsverantwoording, eventuele bevindingen dienen echter wel gerapporteerd te worden in de paragraaf bedrijfsvoering. Wij raden u aan om bij het opstellen van een frauderisicoanalyse, ook expliciet aandacht te besteden aan M&O-risico's vanwege de verwevenheid tussen fraude en M&O, zie ook 'Kadernota Voorkomen en Bestrijden Misbruik en Oneigenlijk gebruik 2023'.

Onze frauderisicoanalyse

Afgelopen jaren signaleren wij een toenemende aandacht voor fraude. Ook de rol van de accountant bij het signaleren van frauderisico's is afgelopen jaren veelvuldig besproken. Naar aanleiding van de rapportage van de AFM 'Scherper op frauderisico's' van 8 juni 2023 heeft onze beroepsorganisatie de aanpak van frauderisico's in de controle geëvalueerd en is deze zomer de concept Handreiking 1153 'Frauderisicoanalyse' gepubliceerd.

Tevens wijzen wij u op de gepubliceerde handreiking 1137 'Corruptie, werkzaamheden van de accountant', waarin aandacht geschonken wordt aan corruptierisico's. Wij willen u vragen om ook in de eigen frauderisicoanalyse aandacht te hebben voor mogelijke corruptierisico's binnen uw organisatie. De nadere guidance in Handreiking 1153 en 1137 kan er toe leiden dat dit gevolgen heeft voor de frauderisicoanalyse die wij voor onze controle van uw gemeente uitvoeren. Dit kan dan tevens betekenen dat wij in vergelijking met voorgaande jaren meer of andere frauderisico's identificeren.

Organisatie

Inrichting en kwaliteit VIC

Samenwerking en Verbijzonderde Interne Controle

Als voorbereiding op de interim-controle hebben wij een evaluatie gedaan van het controleproces van voorgaand jaar en zijn er tussen ons en de gemeentelijke organisatie heldere afspraken gemaakt over de verwachtingen voor het controleproces van 2024 (bijvoorbeeld ten aanzien controlemomenten, selecties en rapportage deadlines). Tijdens de interim-controle hebben wij in een prettige en constructieve wijze samengewerkt met de gemeente. Belangrijke elementen in de samenwerking hierbij zien onder andere toe op:

- proactieve afstemming van bijzonderheden en/of belangrijke aandachtsgebieden bijvoorbeeld ten aanzien van grondexploitatie en de rechtmatigheidsverantwoording;
- inspanning om te zorgen dat alle gewenste informatie op een adequate wijze en voor aanvang van de controle aanwezig is;
- bereidheid en beschikbaarheid van medewerkers om onze vragen op een adequate wijze en tijdig te beantwoorden.

Een belangrijk onderdeel van de interne beheersing is de (verbijzonderde) interne controlefunctie. Deze werkt vanuit een duidelijke visie en heeft de ambitie om de organisatie te helpen om verdere verbeteringen en kwaliteitsslagen te maken op het gebied van interne beheersing. Er is sprake van een geformaliseerd en gestructureerd actueel controleplan, hetgeen de basis vormt voor de planning en uit te voeren werkzaamheden. Een kwalitatief goed intern controleplan bevat in onze optiek een opbouw die gebaseerd is op de financiële omvang van posten en stromen, waarin deze posten en stromen vervolgens worden gekoppeld aan relevante wet- en regelgeving en waarin de daaruit voortkomende relevante risico's zijn gedefinieerd. In onze optiek voldoet het controleplan 2024 hieraan. Een belangrijke vervolgstap is het implementeren van de plan-do-check-act cyclus. Hierbij is het van belang dat, naar aanleiding van de uitgevoerde interne controles, bevindingen tijdig worden geëvalueerd en gerapporteerd. Hierdoor kan de organisatie tijdig bijsturen en kunnen de resultaten hiervan in de volgende cyclus worden meegenomen. Op deze wijze zullen de werkzaamheden van de VIC medewerkers aan waarde winnen.

3 IT-omgeving

Cybersecurity

IT-omgeving

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij inzicht gekregen in de cybersecurity-gerelateerde risico's die zouden kunnen leiden tot een potentiële afwijking van materieel belang in de jaarrekening (met betrekking tot zowel financiële als niet-financiële informatie). Hiervoor hebben wij inzicht gekregen in de mate waarin uw organisatie informatiebeveiligingsmaatregelen heeft genomen om deze cyberrisico's te beperken. Op basis van deze health check zijn er geen bevindingen geconstateerd welke impact hebben op de jaarrekeningcontrole.

Deze Cyber health check is bedoeld om u een indicatief inzicht te geven in de staat van cyberbeveiliging binnen uw organisatie, gericht op bedreigingen van buitenaf. De uitkomsten zijn gerelateerd aan vijf deelaspecten van het proces cyber security, namelijk Identify, Protect, Detect, Response en Recover. Let op: de onderwerpen volgen uit interviews en hierop zijn door ons over het algemeen geen testwerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de IT-omgeving is ingericht zoals ons voorgesteld is. Dit beperkt de zekerheid die u kunt ontleen aan de door ons beschreven aandachtspunten. Ook is de lijst niet uitputtend, maar een start om de belangrijke punten in beeld te krijgen. De score wordt weergegeven als een ratio waar 0 de laagste score is en 1 de hoogste score.

Ten opzichte van het vorige boekjaar is de gemeente verder gegaan met het verhogen van de digitale weerbaarheid van de organisatie, met name op het onderwerp Detect. Dit is terug te zien in de detailbevindingen. Onder andere de implementatie van een pilot MDR-software en invoering van een pilot voor logging-analyse verhogen uw score. Op het onderdeel Response is nog verdere verbetering mogelijk, maar op de onderdelen Identify, Detect en Recover scoort uw gemeente bovengemiddeld.

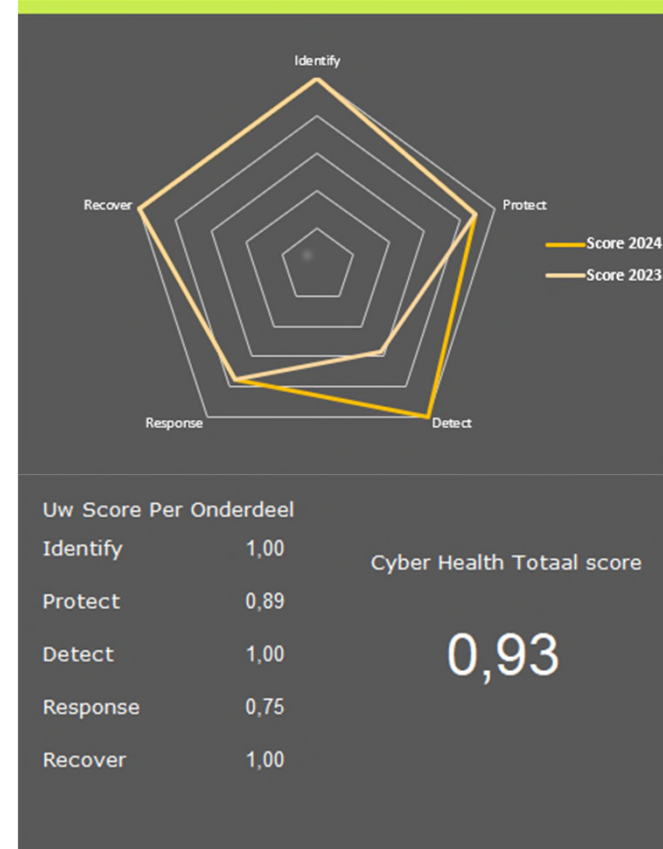
We hebben geconstateerd dat zich in het boekjaar geen cyberbeveiligingsincidenten hebben voorgedaan die hebben geleid tot een afwijking van materieel belang in de jaarrekeningcontrole van uw organisatie. Onze werkzaamheden zijn overigens niet primair gericht op het doen van uitspraken over cyberbeveiliging en we hebben ook geen instructies van het management ontvangen voor het uitvoeren van meer diepgaande werkzaamheden. Hierbij kunnen wij overigens wel in ondersteunen.

Gemeente Overbetuwe

Cybersecurity Health Check

Oktober 2024

IT Advisory

IT-omgeving

In Nederland is de Cyberbeveiligingswet (verder: Cbw) in ontwikkeling welke vanaf 2025 verplicht zal worden en de EU richtlijn NIS2 (verder: Network and Information Systems Directive) implementeert. De wet is uit de consultatieronde en wordt na de zomer definitief gemaakt voor invoering naar verwachting in voorjaar 2025. Dit heeft betrekking op meerdere sectoren, waaronder de sector waar uw organisatie onder valt.

Er worden strengere eisen gesteld aan de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen. Organisaties worden onder de Cbw meer dan nu verplicht om te zorgen voor de beveiliging van de hele keten waar zij deel van uitmaken. Op basis van het risico in de leveringsketen zullen zij cybersecurity maatregelen moeten opleggen aan hun leveranciers. Die groep leveranciers zal ook digitaal veiliger moeten gaan werken. Daarnaast komt er een verplichte registratie en meldplicht voor incidenten (naast degene die al bestaat voor privacy). Er worden maatregelen ingevoerd om de naleving van de NIS2 richtlijn te verzekeren, inclusief financiële sancties voor niet-naleving.

Wij adviseren het college om vanuit een actueel inzicht in de IT-objecten en gegevens in de keten waarvan de gemeentelijke organisatie deel uitmaakt de risico's te benoemen en maatregelen en contractuele afspraken scherp in beeld te hebben. Daarop aanvullend dienen vervolgens een aantal basis hygiëne maatregelen conform de nieuwe wet ingericht te worden. Wij hebben hiervoor een stappenplan ontwikkeld dat wij met het college kunnen delen.

Stap 1: Identificeer uw kritische gegevens en processen

Maak voor uw organisatie inzichtelijk wat binnen uw organisatie echt de moeite waard is om actief te beveiligen. Denk daarbij aan belangrijke data, maar kijk ook naar kritische processen binnen uw organisatie. Welke data en processen zijn essentieel voor de continuïteit van de gemeentelijke bedrijfsvoering?

Stap 2: Ontwerp een veilige IT-omgeving

De inzichten uit de eerste stap zijn het vertrekpunt voor het inrichten van een veilige IT-omgeving. De gemeente weet welke gegevens en processen van belang zijn om de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen waarborgen. De gemeentelijke IT-infrastructuur moet zo ingericht worden, dat die gegevens en processen veilig zijn.

Stap 3: Vergroot het bewustzijn bij uw bestuur

De mens is vaak het grootste risico in de beveiliging van een omgeving. De nieuwe wetgeving vraagt ook nadrukkelijk om kennis en bewustzijn bij het management van de organisatie.

Stap 4: Richt noodscenario's in

Ondanks maatregelen om uw systemen, processen en informatie te beveiligen, kan de gemeente alsnog schade oplopen als gevolg van cybercriminaliteit. De gemeente kan zich gedeeltelijk op deze situaties voorbereiden.

Stap 5: Manage cybersecurity als een continu proces

Dreigingen in de buitenwereld kunnen veranderen. Effectieve beveiliging vergt een continue discipline van uw medewerkers én uw leveranciers. De actieve aandacht van het college voor beveiliging is daarom essentieel om een veilige omgeving te behouden.

IT-omgeving

Versnipperde audits

Als gemeente wordt u geconfronteerd met diverse verplichte audits waarin u verantwoording moet afleggen over de beheersing van uw IT-systemen. Denk hierbij aan de jaarrekeningcontrole, verplichte informatiebeveiligingsaudits (zoals ENSIA, DigiD en Suwinet) en verplichte privacy audits (Wpg-audit). Naar verwachting zal dit alleen maar toenemen met de komst van NIS2 en de WDO (Wet Digitale Overheid).

Overkoepelende interne controle

Wij geloven dat IT-audits niet alleen gericht moeten zijn op externe verantwoording, maar vooral ook op het verschaffen van inzicht en grip op de informatiebeveiliging rondom uw cruciale processen. Daarom adviseren wij om audits niet alleen door afzonderlijke onderdelen binnen de organisatie uit te voeren, maar vooral vanuit een overkoepelend niveau zoals de VIC. Zo worden audits niet louter gezien als verplichte hindernissen, maar bieden ze juist mogelijkheden tot sturing en verbetering. Een zogenaamd multicompliance framework, waarin de verschillende verplichte audits samenkomen, kan hierbij helpen.

Een dergelijke oplossing vraagt een investering van de organisatie en kan vervolgens verschillende voordelen opleveren:

- **Verbeterd overzicht**: Een multi-compliance framework biedt een helder en gestructureerd overzicht van alle verplichte IT-audits binnen de organisatie.
- **Efficiëntieverbetering**: Door centralisatie en integratie van audits kunnen dubbel werk en overlappingsen worden geminimaliseerd, waardoor tijd en middelen efficiënter worden ingezet.
- **Betere controle**: Het framework maakt het mogelijk om snel en adequaat te reageren op eventuele risico's of tekortkomingen, waardoor de controle over de informatiebeveiliging wordt versterkt.
- **Continue verbetering**: Door inzicht te bieden in de status van de informatiebeveiliging, stimuleert het framework een cultuur van continue verbetering en risicobeheersing binnen de organisatie.

IT-Raamwerk	Multicompliance framework	
Jaarrekening controle	Generieke elementen	Specifieke werkprogramma's
Suwinet		
BIO		
DigiD		
Wpg		

IT-omgeving

Met de toenemende digitalisering en de behoefte aan efficiënte en flexibele IT-oplossingen, heeft de gemeente besloten om meer gebruik te maken van Software as a Service (SaaS) dienstverlening. Deze transitie brengt echter veranderingen met zich mee in de risico-huishouding van de gemeente. Risico's die voorheen intern belegd en beheerst waren, zijn nu uitbesteed aan externe partijen. Aan de voorkant maakt de gemeente hierover duidelijke contractuele afspraken, over bijvoorbeeld het waarborgen van informatieveiligheid en privacy, de continuïteit van de diensten, compliance en regelgeving en te leveren prestaties, bijvoorbeeld ten aanzien van ondersteuning.

Om deze risico's effectief te beheersen, ontstaat een regiefunctie voor de gemeente. Immers zijn de risico's nu op veel meer plekken (bij meer partijen) belegd dan voorheen. Dit houdt in dat de gemeente de controle behoudt over de uitbestede risico's en de samenwerking met SaaS-leveranciers actief beheert. Daarbij is van belang:

- **Risicoanalyse en -beoordeling:** Voer een grondige risicoanalyse uit voor elke SaaS-dienst en beoordeel de potentiële impact op de gemeentelijke processen en data.
- **Service level management:** De gemeente stelt duidelijke contracten op met SaaS-leveranciers, vervolgens is het zaak te monitoren dat diensten en afgesproken service levels ook geleverd worden conform de gemaakte afspraken.
- **Assurance:** Ten aanzien van bepaalde risico's heeft de gemeente in de aanbesteding gebruik gemaakt van verschillende zekerheden. Controleer of aan deze assurance-beloften wordt voldaan en evalueer in geval dit niet voldoet wat de impact is voor uw organisatie.
- **Gestructureerde evaluatie:** zowel de geleverde dienst als de toepassing binnen uw gemeente kan veranderen over tijd. Daarom is het van belang periodieke en gestructureerd de geleverde diensten te evalueren. Daarbij kunnen incidenten en andere voorvallen ook besproken worden.

De overstap naar SaaS-dienstverlening biedt de gemeente veel voordelen, maar brengt ook nieuwe risico's met zich mee. Door een proactieve regiefunctie te vervullen en de bovenstaande aanbevelingen op te volgen, kan de gemeente deze risico's effectief beheren en de voordelen van SaaS optimaal benutten.

Uw situatie

Leveranciersmanagement is op dit moment decentraal belegd in de organisatie en kent verschillende vormen van diepgang. Wij hebben tijdens de interimcontrole geconstateerd op dat de leverancier van het financiële pakket over 2023 heeft gerapporteerd via een derdenverklaring. Hieruit blijkt dat niet alle risico's beheerst zijn tijdens 2023. Voor 2024 is de rapportage nog niet beschikbaar. Indien de bevindingen in de rapportage niet wijzigen dan heeft dat impact op onze controle. Dit zal zich met name manifesteren op het gebied van de betrouwbaarheid van standaard lijstwerk. De andere bevindingen in de derdenrapportage zien met name toe op de beveiligingsmaatregelen die de leverancier zelf neemt en die de data van de gemeente Overbetuwe daarmee ook kwetsbaar maken.

IT-omgeving

Project iFinanciën

Per 01-01-2024 bent u overgegaan naar een nieuwe financiële administratie. Applicatie Civision Middelen is vervangen door iFinanciën, van dezelfde leverancier PinkRoccade. Na de keuze voor deze applicatie heeft uw organisatie een project opgezet om de implementatie uit te voeren. Daarbij zijn een aantal keuzes gemaakt over het in gebruik nemen van nieuwe functionaliteiten in de nieuwe applicatie en de wijze van archiveren en uitfaseren van de 'oude' applicatie. Beide applicaties staan op dit moment in de cloud in beheer van PinkRoccade.

Controle van de overgang

In de gesprekken die we hebben gevoerd hebben we begrepen dat er intensief is gewerkt aan een soepele overgang. Daarbij dient opgemerkt te worden dat na de overgang nog verschillende rimpels gladgestreken moesten worden. Hierover zijn verschillende afstemmingen (en escalaties) met PinkRoccade gerealiseerd. Na live-gang zijn nog enkele onderdelen gerealiseerd.

Ten aanzien van de gegevens die zijn overgegaan geldt dat het om een beperkte set aan data gaat. Een groot deel van deze data gaat om kritische gegevens voor de verwerking in het systeem. Hierop zijn, zo hebben wij begrepen, controles uitgevoerd voordat besloten is te gaan werken met deze gegevens. Daarnaast zijn ook testen uitgevoerd op de functionaliteiten in de nieuwe applicatie.

De ambtelijke organisatie heeft ons gemeld dat gemeente Overbetuwe geen bijzonderheden bekend zijn als het gaat om financiële impact of externe impact na de implementatie, daarmee heeft u binnen de organisatie het comfort dat de overgang uiteindelijk behoorlijk verlopen is.

Impact op de jaarrekeningcontrole

In onze vorige managementletter hebben we het college een aantal voorwaarden meegegeven voor de controle, voornamelijk ten aanzien van de documentatie die wij nodig hebben om met terugwerkende kracht tot dezelfde conclusie te kunnen komen als dat de gemeente is gekomen. We hebben vastgesteld dat deze documentatie niet volledig aanwezig is. Voor ons als derde partij is het daarom moeilijk om gebruik te maken van de controle- en testwerkzaamheden die door uw organisatie zijn uitgevoerd. In de gesprekken achteraf blijkt ook dat de ontbrekende informatie verspreid in de organisatie ligt en deze informatie gecombineerd moet worden om tot een totaalbeeld te komen. Een belangrijke omissie lijkt te zijn het ontbreken van documentatie omtrent het juist en volledig overzetten van de crediteurenstamgegevens van het oude naar het nieuwe systeem. Bij het overzetten zijn handmatige aanpassingen gemaakt in het bestand hetgeen de integriteit van deze gegevens compromitteert. We zijn nog in afstemming met betrokken functionarissen om de nauwkeurigheid van de crediteurenstamgegevens te kunnen vaststellen.

4

Vorbereiding jaarrekening- controle

Algemeen

Vorbereiding jaarrekeningcontrole

Om aan uw behoeften te kunnen voldoen en om het proces voor de jaareinde controle verder te kunnen verbeteren, vinden wij het belangrijk om vooraf afspraken te maken, het proces regelmatig te evalueren en onze bevindingen met u te delen. Om achteraf verrassingen te voorkomen willen wij de hieronder opgenomen werkafspraken met u maken.

Planning

Wij starten met de jaarrekeningcontrole in april 2025. Om de jaarrekeningcontrole efficiënt te laten verlopen is het belangrijk dat vóór deze datum een conceptjaarrekening inclusief sluitende verbandsstaat en controledocumentatie aanwezig is. Voor de benodigde controledocumentatie (het balansdossier) zullen wij een aparte PBC lijst aanleveren, inclusief deadlines voor de aanlevering van de documentatie.

Deelwaarnemingen en gegevensgerichte werkzaamheden

Voor aanvang van de jaareinde controle zullen wij de belangrijkste deelwaarnemingen uitzetten. Hiervoor is het noodzakelijk dat u tijdig de administratie(s) afsluit en de auditfile(s) aan het controleteam verstrekt. Het vooraf uitzetten van onze selecties heeft als bijkomend voordeel dat uw medewerkers de benodigde controle documentatie op een door hun gekozen moment (voor aanvang van de controle) kunnen verzamelen. Hierover hebben reeds afspraken met de organisatie.

Kwaliteit van cruciaal belang

Voor een efficiënte controle en korte doorlooptijd is van cruciaal belang om een interne kwaliteitscheck uit te voeren op de door uw medewerkers aangeleverde stukken. Dit voorkomt onnodige vragen en zoekwerk gedurende de jaarrekeningcontrole.

Wederzijdse verwachtingen

Om een kwalitatief goede en efficiënte controle uit te voeren verwachten wij van de gemeente dat:

- complexe vraagstukken vooraf met ons worden afgestemd op basis van het gemeentelijke standpunt;
- tijdige aanlevering plaatsvindt van de (volledige) jaarrekening aansluitend met uw administratie en het concept jaarverslag;
- maximaal twee versies van de jaarrekening (concept en definitief) benodigd zijn;
- tijdige en volledige aanlevering van het balansdossier volgens de PBC lijst plaatsvindt;
- gemeentelijke medewerkers voldoende beschikbaar zijn om vragen (tijdig) te beantwoorden;
- na het opmaken van de jaarrekening er niet meer geboekt wordt in de administratie van het te controleren boekjaar.

Wat mag de gemeente van ons verwachten;

- Faciliteren van een 'workshop jaarrekening' waarin een aantal belangrijke punten voor de jaarrekeningcontrole worden toegelicht door Baker Tilly en er ruimte is voor vragen;
- Kernteamleden zijn fysiek aanwezig tijdens de controle weken;
- Tijdige afstemming bij knelpunten;
- Frequentie afstemming over de voortgang van de controle.

Gebruik van data-analyse in de jaarrekeningcontrole

Jaarrekeningcontrole & Data-analyse

Om te komen tot een efficiënte en effectieve controle maken wij gebruik van data-analyse.

Onderstaand hebben wij een overzicht opgenomen van de geplande data-analyses. Afhankelijk van de bevindingen naar aanleiding van de data-analyses, voeren wij waar nodig aanvullende (gegevensgerichte) werkzaamheden uit.

Analyse	Effect op de controle
Controle op memoriaalboekingen op basis van auditfile	Door het inlezen van de auditfile in onze data factory, krijgen wij snel en diepgaand inzicht in de financiële transacties binnen uw organisatie.
Bankanalyse uitgaande betalingen	Door het inlezen van de CAMT.053 en SEPA bestanden in onze data factory, krijgen wij snel en diepgaand inzicht in alle uitgaande betalingen die zijn verricht vanuit de betaalomgeving van de BNG.
Analyse workflow inkoopfacturen	Door het verkrijgen van de juiste extractie uit iFinanciën krijgen wij inzicht in de workflow van inkoopfacturen en kunnen wij beoordelen of de interne beheersingsactiviteit (de autorisatie van inkoopfacturen komt in functiescheiding tot stand) gedurende het jaar heeft gewerkt.
Analyse workflow crediteurenstamgegevens	Door het verkrijgen van de juiste extractie uit iFinanciën krijgen wij inzicht in de workflow van de crediteurenstamgegevens (specifiek gericht op de IBAN) en kunnen wij beoordelen of de interne beheersingsactiviteit (de mutatie van crediteurenstamgegevens komt in functiescheiding tot stand) gedurende het jaar heeft gewerkt.

5 Bijlagen

Ontwikkelingen

Als organisatie zijn u, maar ook uw omgeving waarin de organisatie actief is, constant in beweging door bijvoorbeeld marktontwikkelingen, technologische ontwikkelingen en wijzigingen in wet- en regelgeving. De impact van deze veranderingen hebben impact op onze controle aanpak. In dit overzicht zijn de wijzigingen opgenomen die impact hebben op onze controle aanpak voor boekjaar 2024.

Bijlage 1

Recente ontwikkelingen

Onderwerp	Omschrijving van de ontwikkeling
Wethouderspensioen	De nieuwe pensioenwet is op 1 juli 2023 ingegaan. Uiterlijk 1 januari 2027 moeten alle werknemers en gepensioneerden duidelijkheid hebben over de gevolgen daarvan voor hun pensioen, alvorens 1 januari 2028 alle pensioenen worden overgezet. De nieuwe wet heeft ook gevolgen voor de pensioenen van politieke ambtsdragers, waaronder de pensioenen van wethouders. Zij vallen onder de pensioenregeling die is opgenomen in de Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers (Appa). Dit is een op zichzelf staande wettelijke pensioenregeling waarvoor de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) verantwoordelijk is. De Pensioenwet en de Wet toekomst pensioenen (Wtp) gelden niet voor deze pensioenregeling. Echter, de bestendige beleidslijn is dat de rechtspositie voor politieke ambtsdragers zoveel als mogelijk geënt is op de rechtspositie van overheidswerknemers bij het Rijk ("normaal waar het kan, bijzonder waar het moet"). Er is volgens BZK geen aanleiding om de bijzondere positie van politieke ambtsdragers in de pensioenregeling Appa tot uitdrukking te laten komen. Het politieke ambt wordt gezien als een stap in een carrière, waar na het aftreden de ambtsdrager zijn loopbaan met pensioenopbouw elders voortzet. Vandaar dat de Appa zoveel mogelijk de ABP pensioenregeling van de overheidswerknemers volgt. Na de aanvaarding van de Wet aanpassing Appa zijn per 1 juli 2022 de inhoudelijke verschillen tussen het ABP reglement en de Appa opgelost waardoor de Appa en het ABP reglement gelijk zijn getrokken. Voor een groot deel van de politieke ambtsdragers geldt dus dat zij nu materieel al dezelfde pensioenregeling hebben als andere overheidswerknemers (die bij ABP zitten). Nu geldt voor politieke ambtsdragers nog dat de pensioenuitkeringen niet uit een pensioenfonds betaald maar uit de begroting van de gemeenten. De gemeente heeft ter dekking van de toekomstige pensioenlasten in lijn met BBV een voorziening op de balans opgenomen. Het ligt voor de hand de pensioenen van politieke ambtsdragers, die immers ook werkzaam zijn in het overheidsdomein, te incorporeren in de nieuwe premiereregeling voor overheidswerknemers binnen de wettelijke kaders van de Wtp. Na het onderbrengen van de Appa-pensioenen bij het ABP door middel van een collectieve waardeoverdracht eindigen de structurele pensioenuitgaven uit de begroting.

Bijlage 1

Recente ontwikkelingen

Onderwerp	Omschrijving van de ontwikkeling
Wethouderspensioen	Tot de uiteindelijk vastgestelde overgangsdatum geldt de huidige Appa. Op de overgangsdatum zullen bestaande Appa-aanspraken worden omgezet naar het nieuwe contract van het ABP. Dit betekent dat de regels van dat nieuwe contract ook van toepassing worden op de vóór de overgangsdatum al bestaande Appa-rechten. Dat kan door de voor de overgangsdatum opgebouwde pensioenaanspraken om te zetten in nieuwe individuele pensioenvermogens. Voor de overdracht van de Appa-pensioenen geldt dat de benodigde individuele pensioenvermogens eerst moeten worden berekend door APB. Vervolgens moeten deze door de betrokken overheidsinstellingen bij het ABP worden afgefinancierd. Dit houdt een collectieve waardeoverdracht door alle betrokken overheden aan het ABP in. Na een dergelijke affinanciering is er met ingang van de definitieve overgangsdatum geen sprake meer van het uit de begroting bekostigen van pensioenuitkeringen, maar is er sprake van fondsfinanciering. Een nog uit te voeren onderzoek door BZK zal zich nader richten op de omvang van de voorziening, de invloed van de rekenrente en de benodigde overdrachtswaarde. Daarbij moet worden aangetekend dat de verschillen tussen afzonderlijke gemeenten groot kunnen zijn. In aanloop naar de overgang moet per gemeente inzichtelijk worden gemaakt in hoeverre een toereikende voorziening is getroffen. Wij achten het van belang de beschreven ontwikkelingen mee te nemen in de gemeentelijke risicoanalyse en wanneer er meer duidelijkheid is, de gevolgen te verwerken in de meerjarenbegroting.
Omgevingswet	De omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden en vervangt 26 bestaande wetten. De omgevingswet heeft een indirecte en directe impact op de gemeentelijke processen en organisatie. Belangrijk is om te toetsen in hoeverre uw processen en procedures voldoen aan de omgevingswet en, waar nodig, aanpassingen te doen, zodat volledig wordt voldaan aan de nieuwe omgevingswet.
Rechtmatigheidsverantwoording	Met ingang van verslagjaar 2023 hebben gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen in de jaarrekening. Uit de eerste evaluatie blijkt dat de rechtmatigheidsverantwoording nog niet zoveel toegevoegde waarde heeft gecreëerd voor de Raad als van tevoren was gehoopt. Het échte gesprek tussen het college en de Raad is in veel gevallen uitgebleven. We hebben het college geadviseerd om (het proces rondom) de rechtmatigheidsverantwoording 2023 ook bij u intern te evalueren om zodoende te stimuleren dat het gesprek over de rechtmatigheidsverantwoording in 2024 wel gaat worden gevoerd.

Bijlage 1

Recente ontwikkelingen

Onderwerp	Omschrijving van de ontwikkeling
Rechtmatigheids-verantwoording (vervolg)	Over 2023 hebben veel gemeenten omvangrijke rechtmatigheidsfouten door begrotingsoverschrijdingen gerapporteerd. Daarbij merken we op dat de foutenevaluatie omtrent begrotingsrechtmatigheid per gemeente en accountant verschilt. Dit geldt overigens ook voor het M&O-criterium, waarvoor eenduidige normen ontbreken. Hieruit blijkt dat de kaders nog te onduidelijk waren. Derhalve heeft de Commissie BBV recent de Kadernota Rechtmatigheid 2024 uitgebracht. De belangrijkste wijzigingen zijn: ❑ de voorbeeldtabel die op 20 november 2023 op de website van de Commissie BBV is opgenomen als voorbeeld voor het inzichtelijk maken van (begrotings-)onrechtmatigheden in de rechtmatigheidsverantwoording is gewijzigd en nu dus opgenomen in de Kadernota zelf (pag. 34 en 35); ❑ een verduidelijking van wanneer overschrijdingen ten aanzien van wel of niet tijdig melden als onrechtmatig worden beschouwd en wanneer welke begrotingsonrechtmatigheden als gevolg van overschrijding van lasten en/of investeringen als acceptabel (passend in het beleid) worden beschouwd: dus wel onrechtmatig, maar acceptabel (pag. 33); ❑ een tekstuele aanpassing in de modelverantwoording ten aanzien van de geconstateerde bevindingen, specifiek in relatie tot de omvang van niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten, lasten en balansmutaties en welk deel acceptabel is op basis van de vastgestelde afspraken (zie pag. 42). Wij vragen u deze hanteren in de jaarstukken 2024; ❑ een aangepast hoofdstuk 2 om het bestuurlijk belang van rechtmatigheid voor raadsleden te verduidelijken; ❑ het niet meer in de rechtmatigheidsverantwoording opnemen van geconstateerd misbruik waarbij het M&O beleid is toegepast en heeft geleid tot bijvoorbeeld terugvorderingen en het opleggen van sancties. De jaarrekening is in deze situatie immers getrouw en de financiële effecten van het misbruik zijn teniet gedaan. Wel dient via de paragraaf bedrijfsvoering inzicht te worden gegeven in de aard en (financiële) impact van het bij de gemeente geconstateerde misbruik. Voor de volledigheid merken wij op dat tot op heden het BBV en BADO nog niet zijn aangepast. Het streven van BZK is nog steeds om BBV en BADO nog dit kalenderjaar aan te passen, maar daarbij is men afhankelijk van de agenda van de Tweede Kamer.

Bijlage 1

Recente ontwikkelingen

Onderwerp	Omschrijving van de ontwikkeling
Rekenkamer	De Model Verordening gemeentelijke rekenkamer is aangepast aan de Wet versterking decentrale rekenkamers. Dit betekent dat alle gemeenten uiterlijk 1 januari 2024 een onafhankelijke (gemeenschappelijke) rekenkamer moeten hebben. Ook voor gemeenten, die al een onafhankelijke rekenkamer hadden, verandert het één en ander. U heeft in september 2023 reeds een aangepaste verordening vastgesteld, waarmee aan de eisen wordt voldaan.
Impact van duurzaamheids-verslaggeving steeds beter zichtbaar	Met de invoering van de verplichte verantwoording over duurzaamheid / ESG in de jaarrekening van grote ondernemingen per 1 januari 2025 zien wij de aandacht hiervoor bij gemeenten ook sterk toenemen. Beleidsmatig zien we dit concreet terug in initiatieven zoals bijvoorbeeld 'Global Goals' (Global Goals voor Gemeenten VNG). Op het gebied van verantwoording, financiën en verslaggeving constateren wij dat steeds meer wordt gevraagd van gemeenten. Enkele voorbeelden uit de praktijk: • Invoering Rapportageverplichting werkgebonden personenmobiliteit per 1 juli 2024 voor de Co2-uitstoot van auto's van werknemers bij organisaties van meer dan 100 werknemers; • Vanaf 2025 zal het hebben van een klimaatactieplan, op bedrijfs- of activaniveau, voor de meeste klanten een voorwaarde zijn om in aanmerking te komen voor BNG-financiering. De impact hiervan is hieronder nadere toegelicht; • Stakeholders in het gemeentelijk domein (BNG, Ministerie en enkele (grote) gemeenten) werken in een groep met de naam 'coalition of the willing' vanaf 2023 samen om uniforme verslaggeving voor duurzaamheid te ontwikkelen. Onder andere als gevolg van de bovenstaande ontwikkelingen heeft de commissie BBV duurzaamheidsverslaggeving ook op haar agenda gezet. Een eerste belangrijke stap voor het ontwikkelen van verslaggevingseisen voor gemeenten op het gebied van duurzaamheid. Als Baker Tilly dragen we op landelijk niveau bij door mee te denken over een goede, maar ook praktisch uitvoerbare, route naar duurzaamheidsverslaggeving voor gemeenten. Uit onze ervaring bij de invoering van ESG bij grote ondernemingen weten wij dat analyses van de belangrijkste te rapporteren waarden (door middel van een materialiteitsanalyse) en het betrouwbaar registreren van deze waarden essentieel zijn om tot een goede verantwoording te komen. Op tijd starten is daarom belangrijk. Wij hebben afgelopen jaar met uw concern controller al de eerste gesprekken over gevoerd.

Bijlage 1

Recente ontwikkelingen

Onderwerp	Omschrijving van de ontwikkeling
Impact van Sustainability op kredietverlening BNG Bank	De BNG Bank verduurzaamt haar eigen activiteiten en streeft naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Sustainability heeft een centrale plek in de strategie van de BNG Bank. De BNG Bank wil gezamenlijk optrekken met de grootste sectoren waarin de bank actief is, om de uitstoot van de eigen organisatie én de emissies verbonden aan de kredietportefeuille terug te dringen. De BNG Bank heeft in haar Klimaatplan (Klimaatplan – Going Green (bngbank.nl)) belangrijke doelen gesteld voor het behalen van klimaatdoelstellingen. Onderdeel hiervan is het niet meer financieren van organisaties die onvoldoende bijdragen aan deze klimaatdoelstellingen; Investeerders hechten ook grote waarde aan ESG voor wat betreft de klantacceptatie en kredietverleningen door de BNG Bank. Gemeenten hebben er baat bij om duurzaamheid in beeld te brengen om daarmee het investerend vermogen bij de BNG Bank te borgen. Als investeerders zich terugtrekken heeft dit namelijk gevolgen voor de financieringskosten voor de BNG Bank en drijft het de rente van kredietverlening omhoog. In het Sustainability beleidsdocument beschrijft de BNG Bank dat bij hun klanten voortgang op maatschappelijke doelstellingen wordt verwacht. Hiervoor gebruikt de BNG Bank strategische klantgesprekken en een ESG-rating model. Daarbij wordt informatie gebruikt rondom Co2-intensiteit en omgang met klimaatrisico's. Daarbij is het noodzaak voor gemeenten om te beschikken over een eigen klimaatdoelstelling. De gemeente benadert vraagstukken over de klimaatadaptatie in samenhang in de regio, om zo winst te behalen voor de regio als geheel. Daarnaast gaat de gemeente zelf aan de slag met een eigen (lokale) aanpak.
Notities BBV	Per 1 januari 2024 zijn verschillende notities ingrijpend gewijzigd. Dat zijn: • Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken; • Notitie rente; • Notitie overhead. Wellicht ten overvloede wijzen we u op deze notities en verwijzen graag naar ons accountantsverslag 2023 voor een samenvatting van de belangrijkste wijzigingen die de betreffende notities bevatten. Overigens geldt dat dat deze gelden vanaf boekjaar 2025, maar eerder toepassen is toegestaan.

Contact

drs. W. W. L. A. (Wout) Wentink RA

Extern accountant

+ 31 6 15 38 17 56

w.wentink@bakertilly.nl

E.R.M. (Emmy) Friesen MSc RA

Manager Audit

+ 31 6 21 92 16 95

e.friesen@bakertilly.nl

KANTOORGEGEVENS

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Postbus 10525

6500 MB Nijmegen

Kerkenbos 10-27

6546 BB Nijmegen

+31 24 378 48 48

Baker Tilly (Netherlands) N.V. trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

